

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja oikeudesta valokuvaan annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettämiseen liittyvien oikeuksien yleistä järjestämistä siten, ettei tekijöiden, yleisradioyri-tysten ja muiden oikeudenhaltijoiden erillisiä lupia edelleen lähettämiseen pääsääntöisesti enää tarvittaisi. Lähetysten samanaikainen edelleen lähettäminen kaapeliverkoissa ja vapaasti etenevillä radioaalloilla olisi sallittu oikeudenhaltijoita edustavan järjestön ja edelleen lähettäjän tekemän sopimuksen nojalla. Ehdotuksen mukaan sopimus sitoisi myös niitä oikeudenhaltijoita, joita järjestö ei edusta. Sopimuso- sapuolena olevan järjestön tulisi edustaa mahdollisimman kattavasti eri oikeudenhaltijoita ja sen tulisi olla opetusministeriön hyväksymä. Sopimuksen lisäk-

si vapaasti etenevillä radioaalloilla tapahtuva edelleen lähettäminen edellyttäisi alkuperäisen lähettäjäyrityksen suostumusta.

Jos osapuolet eivät pääsisi edelleen lähettämisestä ja sen ehdoista sopimukseen, asia ratkaistaisiin välimiesmenettelyssä. Välimiehet voisivat erimielisyyden sattuessa ratkaista myös kaikki edelleen lähettämisestä suoritettavaa korvausta koskevat kysymykset. Kaikkien oikeudenhaltijoiden korvausoikeuksien vanhentumisaika olisi kaksi vuotta.

Lait ehdotetaan saatettaviksi voimaan välittömästi sen jälkeen kun eduskunta on ne hyväksynyt.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	1.1. Tekijänoikeuslaki	11
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	1.2. Laki oikeudesta valokuvaan	13
1.1. Uudistuksen syyt ja tavoitteet	3	2. Voimaantulo	14
1.2. Uudistusehdotukset	4		
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	8	LAKITEKSTIT	14
2.1. Nykyinen tilanne	8	1. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	14
2.2. Kansainvälisten sopimusten velvoitteet	8	2. Laki oikeudesta valokuvaan annetun lain muutta-	
2.3. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	9	misesta	15
2.3.1. Valmisteluelimet	9		
2.3.2. Lausunnonantajat	10	LIITE	16
3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutuk-		Rinnakkaistekstit	16
set	10	1. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta	16
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	10	2. Laki oikeudesta valokuvaan annetun lain	
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11	muuttamisesta	18
1. Lakiehdotusten perustelut	11		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Uudistuksen syyt ja tavoitteet

Koti- ja ulkomaisten radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettäminen kaapeliverkoissa on yleistymässä. Suunnitteilla on myös Ruotsin television ohjelmien lähettäminen edelleen Kristiinankaupungin Pyhävuorelle rakennettavalla lähettimellä.

Radio- ja televisio-ohjelmien edelleen lähettämistä koskevat muun muassa radiolainsäädännön ja ehdotetun kaapelilähetyksilainsäädännön säännökset. Tämän julkisoikeudellisen sääntelyn lisäksi edelleen lähettämisessä on otettava huomioon eräät yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset. Keskeisin oikeudenala on tässä suhteessa tekijänoikeus.

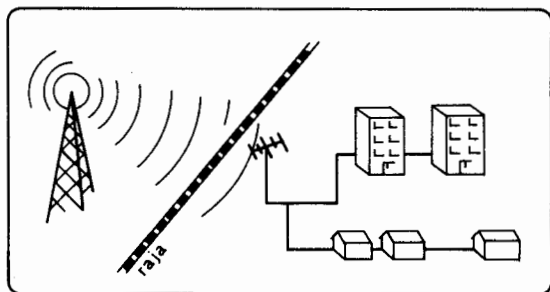
Radio- ja televisio-ohjelmien samanaikainen ja muuttamaton edelleen lähettäminen yleisön vastaanotettavaksi edellyttää suostumuksen hankkimista suomalaisilta ja jäljempänä kohdassa 2.2 mainittuihin kansainvälisiin yleissopimuksiin liittyneistä maista olevilta oikeudenhaltijoilta. Nämä ovat lain mukaan:

- 1) tekijät (muun muassa ohjelmien käsikirjoittajat, ohjaajat, lavastajat, ohjelmissa käytetyn musiikin säveltäjät, sanoittajat ja sovittajat),
- 2) valokuvaajat,
- 3) esittävät taiteilijat (muun muassa näyttelijät, muusikot ja tanssijat) suorien lähetysten osalta sekä
- 4) alkuperäiset lähettäjäritykset.

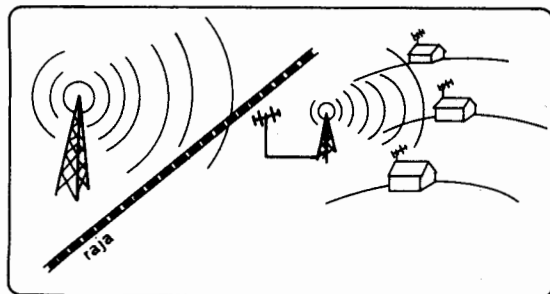
Käytännöllisesti katsoen koko yleisradiolähetysten ohjelmasisältöön kohdistuu siis tekijänoikeus. Ratkaisevaa tekijänoikeudellista merkitystä ei ole sillä, mistä maasta edelleen lähetettävä yleisradiolähetys on alunperin lähetetty. Olenasta on se, onko valtio, jossa edelleen lähettäminen tapahtuu, velvollinen myöntämään lähetykselle ja siihen sisältyville teoksille ja suorituksille kansallisen kohtelun.

Yleisradiolähetystä voidaan lähettää edelleen yleisön vastaanotettaviksi sekä vapaasti etenevillä radioaalloilla että johtimitse. Seuraavassa on ku-

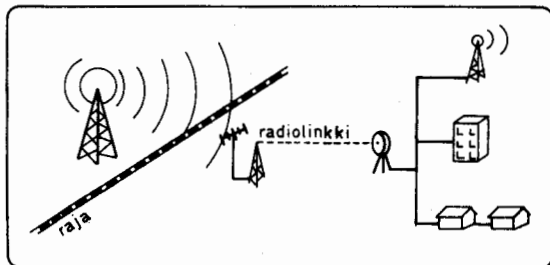
vattu erilaisia edelleenlähettämistilanteita. Kuviin on otettu valtakunnanraja kansainvälisten edelleenlähetystilanteiden havainnollistamiseksi; vastaavia lähetysketjuja esiintyy myös yhden valtion sisällä.

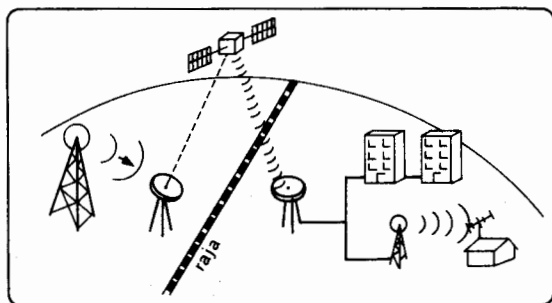
1. Yleisradiolähetysten samanaikainen edelleen lähettäminen kaapeliverkossa.

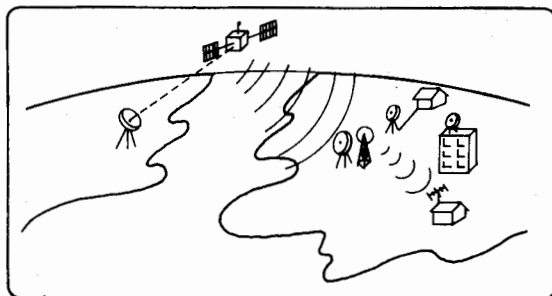
2. Yleisradiolähetysten samanaikainen edelleen lähettäminen vapaasti etenevillä radioaalloilla.

3. Yleisradiolähetysten siirto radiolinkin avulla lähetettäväksi edelleen vapaasti etenevillä radioaalloilla (esimerkiksi suunniteltu Pyhävuoren lähetin) tai kaapeliverkossa.

4. Yleisradiolähetyksen samanaikainen siirto välityssatelliitin (esimerkiksi ECS, Horizont) avulla edelleen lähetettäväksi kaapeliverkossa tai vapaasti etenevillä radioaalloilla.

5. Suoraan lähettävän yleisradiosatelliitin (esimerkiksi Tele-X, TV-Sat) lähetyksen edelleen lähettäminen kaapelitse tai vapaasti etenevillä radioaalloilla. Tilanne vastaa tekijänoikeudelliselta kannalta kuvien 1 ja 2 tilannetta.

Radio- ja televisio-ohjelmien samanaikainen ja muuttamaton edelleen lähettäminen edellyttää siis nykyisen lain mukaan suostumuksen hankkimista useilta eri oikeudenhaltijaryhmiltä. Edelleenlähettäjä voisi periaatteessa hankkia luvat sopimuksilla. Kokonainen radion tai television ohjelmakanava sisältää kuitenkin valtavan määrän eri oikeudenhaltijoiden teoksia ja suorituksia. Esimerkiksi Suomen television ohjelmasisällöstä karkeasti puolet on peräisin kotimaasta ja loput kymmenistä eri maista. Voimassa olevan lain mukainen puhdas sopimusratkaisu, jossa edelleenlähettäjän olisi hankittava lähetysoikeudet kultakin oikeudenhaltijalta, on käytännössä ylivoimainen tehtävä. Pienten kaapelijakelijoiden ja automaattisesti toimivien verkkojen osalta se on jopa mahdoton.

Monissa maissa tekijänoikeuksien haltijat ovat järjestäytyneet valvomaan oikeuksiaan. Tällöin järjestö voi saamiensa valtuuksien nojalla antaa edustamiensa oikeudenhaltijoiden puolesta luvat edelleen lähettämiseen kotimaassa tai ulkomailla. Ulkomailla tapahtuvan jakelun osalta järjestö voi myös valtuuttaa asianomaisessa jakelumaassa toimivan vastaavan järjestön antamaan puolestaan tarvittavat luvat.

Solmiessaan edustamiensa oikeudenhaltijoiden puolesta jakelulupaa koskevan sopimuksen järjestö voi samalla ottaa vastatakseen niistä vahingonkorvauksista, joita jakelija mahdollisesti veloitetaan suorittamaan järjestöön kuulumattomille oikeudenhaltijoille. Tällaisella sopimuksella ei voida poistaa jakelun oikeudenvastaisuutta eikä siihen liittyvää rikosoikeudellista vastuuta. Vastavassa kollektiivisen sopimuksen ulottuvuutta koskevassa asiassa on myös oikeuskansleri mainitun rikosoikeudellisen vastuun johdosta ottanut sen kannan, että toiminnan sallittavuus tulee ratkaista lainsäädännöllistä tietä.

Kaapelointikehitys on Suomessa edennyt siihen vaiheeseen, että radio- ja televisio-ohjelmien edelleen lähettämiseen liittyvät tekijänoikeuskysymykset on järjestettävä tekijänoikeuslainsäädäntöä muuttamalla. Samaa tulokseen on tultu myös useissa muissa maissa, muun muassa pohjoismaissa. Samassa yhteydessä voidaan järjestää myös ohjelmien jakelu vapaasti etenevillä radioaalloilla.

Esityksen tarkoituksena on edistää ja helpottaa kotimaisten ja ulkomaisten yleisradiolähetyksen edelleen lähettämistä sekä kaapeliverkoissa että vapaasti etenevillä radioaalloilla.

1.2. Uudistusehdotukset

Radio- ja televisiolähetyksen edelleen lähettämiseen liittyvien tekijänoikeuskysymysten ratkaisemiseksi on mahdollista käyttää joko pakkolisenssiin tai sopimusalenssiin perustuvaa järjestelyä. Pakkolisenssillä tarkoitetaan säännöstä, jonka nojalla tekijänoikeudellisesti suojattua teosta saadaan käyttää määrättyllä tavalla ilman tekijän suostumusta, mutta korvausta vastaan. Sopimusalenssillä tarkoitetaan säännöstä, jolla tekijänoikeuksien haltijoita edustavan järjestön solmima sopimus ulotetaan sitomaan myös sellaisia oikeudenhaltijoita, joita sopimuksen tehnyt järjestö ei edusta.

Kaapeliverkkojen rakentamiseen investoidaan huomattavia pääomia. Verkkojen rakentamiseen

vaikuttavat suuresti myös muut syyt kuin ohjelmien saatavuus — esimerkiksi teollisuus- ja työllisyyspoliittiset syyt. Ehdotettava tekijänoikeudellinen kokonaisratkaisu varmistaa näiden investointien hyödyntämisen mielekkäällä tavalla.

Tekijän yksinoikeuteen kuuluvat taloudelliset oikeudet muodostuvat tekijälle lain mukaan pidätetystä määräysvallasta suojattuun aineistoon. Tekijän oikeuksia koskevia säännöksiä sovelletaan myös esimerkiksi niihin elokuvatuottajiin ja yleisradioyhtiöihin, joille tekijä on oikeutensa joko osittain tai kokonaan siirtänyt. Määräysvalta takaa tekijälle tietyn neuvotteluaseman. Tekijä voi kieltäytyä luvan antamisesta, mikäli suostumuksen ehdoista, erityisesti korvauksesta, ei päästä sopimukseen. Pakkolisenssillä tämä neuvotteluasema poistetaan. Sopimuslenssillä taataan oikeudenhaltijoille parempi neuvotteluasema kuin pakkolisenssiratkaisussa. Sopimuslenssi ei myöskään tarkoita yhtä pitkälle menevää puuttumista tekijöiden oikeuksiin kuin pakkolisenssi.

Pakkolisenssi mahdollistaa lähetysten samanlaisen ja muuttamattoman edelleen lähettämisen laillisesti tekijän suostumuksesta riippumatta. Lähetystoiminnan järjestämisen kannalta tällä seikalla on tärkeä merkitys. Sopimuslenssijärjestelmässä ei edelleen lähettäminen ole laillisesti mahdollista ilman sopimusta, ellei sääntelyyn oteta mukaan joitakin pakkolementtejä.

Pakkolisenssin käyttäminen tekijänoikeuden rajoittamiseen on pitkälle menevä toimenpide ja edellyttää erittäin painavia syitä. Osapuolten välisiin neuvotteluihin ja sopimuksiin perustuva ratkaisu tulee asettaa etusijalle aina silloin kun se on käytännössä mahdollista. Sopimuslenssijärjestelyllä päästään edelleen lähettämisen osalta sekä oikeudenhaltijoiden että edelleenlähettäjien edut huomioon ottavaan ratkaisuun.

Radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettämiseen liittyvät tekijänoikeuskysymykset ehdotetaan ratkaistaviksi sopimuslenssiin perustuvan järjestelyn pohjalta. Järjestelmä edellyttää toimia- kseen kollektiivista sopimusta kattavan tekijöitä edustavan järjestön ja käyttäjäosapuolen välillä. Sopimuksella annetaan edelleenlähetykselle järjestön edustamien tekijöiden osalta. Ehdotetun 22 a §:n säännöksillä annetaan sopimuksen ehdoille sitova vaikutus myös niihin tekijöihin nähden, joita sopimuksen tehnyt järjestö ei edusta. Näiden tekijöiden suostumusta heidän teostensa edelleen lähettämiseen ei tarvita ja kysymys on siis heidän tekijänoikeutensa rajoittamisesta; heidän tulee kuitenkin sopimuksen mahdollisesti määrittelemien edelleen lähettämisen rajoitusten

tai tekijöille tulevien etujen suhteen olla samassa asemassa kuin järjestön edustamien tekijöiden.

Sopimuslenssiratkaisua ehdotetaan täydennettäväksi säännöksillä, joiden mukaan edelleen lähettämistä koskeva suostumus annetaan erimielisyyden sattuessa väliliesmenettelyssä.

Sopimuslenssisäännökseen voitaisiin ottaa säännös tekijän mahdollisuudesta kieltää teoksensa edelleen lähettäminen. Kielto-oikeutta ei voida kuitenkaan pitää edelleen lähettämiseen nähden perusteltuna, koska kiellon toteuttaminen on käytännössä ylivoimainen tehtävä ja vaikeuttaa edelleenlähettämistoimintaa kohtuuttomasti. Lain säännökseen perustuva kielto-oikeus ei sovi kokonaisten radio- ja televisio-ohjelmistojen edelleenlähettämisoikeuksien järjestämiseen.

Sopimuslenssi ei ole tekijänoikeuslainsäädännössä uutuus. Ehdotettu säännös on rakenteeltaan hyvin lähellä 11 a §:ään sisältyvää valokopiointia koskevaa sopimuslenssisäännöstä sekä 17 §:ään sisältyvää säännöstä radio- ja televisio-ohjelmien nauhoittamisesta opetustoiminnassa. Myös näihin säännöksiin liittyy mahdollisuus saattaa sopimusta koskeva erimielisyys väliesmen ratkaistavaksi tietyissä tapauksissa. Molempien säännösten soveltamisesta on saatu riittävä käytännön kokemus ja ne ovat osoittautuneet hyvin toimiviksi.

Esittävän taiteilijan kirjallisen tai taiteellisen teoksen elävää esitystä ei lain 45 §:n mukaan saa ilman taiteilijan suostumusta saattaa yleisön saataviin radion tai television välityksellä. Säännöksen mukainen yksinoikeus käsittää sekä esityksen ensimmäisen lähetysvaiheen että edelleen lähettämisen. Esittävän taiteilijan oikeutta ehdotetaan rajoitettavaksi saattamalla ehdotettu sopimuslenssijärjestely koskemaan myös elävän esityksen edelleenlähetysoikeutta.

Esittävällä taiteilijalla ja äänitteen tuottajalla on voimassa olevan 47 §:n mukaan oikeus korvaukseen, kun laitetta, johon ääni on otettu, käytetään radio- ja televisiolähetyksessä. Tämä korvausoikeus koskee vain ensimmäistä lähetysvaihetta. Esittävillä taiteilijoilla ja äänitetuottajilla ei ole oikeutta korvaukseen edelleen lähettämisestä. Periaatteelliselta kannalta ei voida pitää tyydyttävänä, että tekijänoikeuden alan eri oikeudenhaltijaryhmät ovat edelleen lähettämistä koskevien oikeuksien suhteen täysin eri asemassa. Voimassa olevan lain mukaan osalla oikeudenhaltijoista on yksinoikeus määrätä edelleen lähettämisestä ja sen ehdoista osan ollessa täysin vailla oikeuksia. Oikeuksien tasapainottamiseksi esityksessä ehdotetaan, että 47 §:n mukainen ensimmä-

mäistä lähetysvaihetta koskeva korvausoikeus ulotetaan uuden 47 a §:n säännöksillä koskemaan myös edelleen lähettämistä.

Ehdotettu muutos on perusteltu myös kulttuuripoliittisista syistä. Jatkuvasti kasvanut tallennetun musiikin käyttö vaikuttaa esittävien taiteilijoiden asemaan vähentämällä työtilaisuuksia ja tulonsaantimahdollisuuksia. Lisääntyvä tarjonta ja tehostuva jakelu radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettämisen yhteydessä lisää näitä haittavaikutuksia entisestään. Tämän vuoksi on kohtuullista, että esittävälle taiteilijalle turvataan laissa korvausoikeus äänitteiden välillisestä käytöstä edelleenlähetysoinnissa.

Radio- ja televisiolähetystä ei saa lähettää edelleen myöskään ilman alkuperäisen lähettäjäyhtymisen suostumusta. Edelleen lähettämällä tarkoitetaan voimassa olevassa 48 §:n säännöksessä sekä vapaasti etenevillä radioaalloilla että johtimite tapahtuvaa edelleen lähettämistä. Lähettäjäyhtymisen oikeutta ehdotetaan rajoitettavaksi siten, että johtimite tapahtuva edelleen lähettäminen saatettaisiin viittaussäännöksellä ehdotetun sopimuslainsäädännön soveltamisen piiriin. Vapaasti etenevillä radioaalloilla tapahtuvan edelleen lähettämisen osalta lähettäjäyhtymisen oikeudet eivät Rooman sopimuksen määräyksistä johtuen ole lainkaan rajoitettavissa. Tältä osin lähettäjäyhtymisen oikeuksiin ei siis ehdoteta muutoksia.

Oikeudesta valokuvaan annetun lain 1 §:ssä on säädetty valokuvaajalle yksinomainen oikeus määrätä valokuvan julkisesta näyttämisestä. Tätä oikeutta on lain 10 §:ssä rajoitettu pakkolisenssisäännöksellä, jonka mukaan asetuksella määrättävä suomalainen televisioyhtiö saa näyttää julkistettua valokuvaa tietyin edellytyksin korvausta vastaan. Tekijänoikeusasetuksen (441/61) 12 §:n mukaan mainittu televisioyhtiö on Oy Yleisradio Ab. Esityksessä ehdotetaan oikeudesta valokuvaan annetun lain 10 §:n säännöksen soveltamisen rajoittamista ensimmäiseen lähetysvaiheeseen. Edelleen lähettämistä lakiin otettaisiin uusi rajoitussäännös, joka myös perustuu pakkolisenssiin. Valokuvaaja ei voisi evätä lupaa edelleen lähettämiseen, mutta hänellä olisi oikeus korvaukseen. Ehdotettu uusi pakkolisenssi koskisi myös elokuvaa.

Lukuisten edelleenlähettäjien toiminnan varmistamiseksi on tärkeää, että sopimusosapuolten ollessa erimielisiä edelleen lähettämistä ja sen ehdoista asia voidaan saattaa nopeasti ja asian- tuntevasti ratkaistavaksi. Ehdotuksen mukaan erimielisyys ratkaistaan välimiesmenettelyssä. Mi-

käli välimiehet katsovat luvan myöntämisen edellytysten olevan olemassa, he myöntävät luvan ja määräävät samalla ne kohtuulliset ehdot, joilla edelleen lähettäminen voi tapahtua. Välimiehet ratkaisevat asian kaikki siihen vaikuttavat seikat huomioon ottaen.

Jos esittävälle taiteilijalle ja äänitetuottajille suojattujen tallenteiden käytöstä edelleen lähettämistä maksettavista korvauksista ei päästä yksimielisyyteen, välimiehet voivat ehdotuksen mukaan ratkaista myös tämän asian.

Teosten käyttämisestä edellytetään yleensä suoritettavaksi korvaus. Normaalkäytännön mukaisesti on, että myös edelleen lähettämistä suoritetaan korvaus. Korvausperusteet ovat sopijapuolten vapaasti valittavissa. Myös korvauksettomasta edelleen lähettämistä voidaan sopia.

Kokemukset tekijänoikeudellisesta korvauskäytännöstä osoittavat, että suojatun aineiston käyttämisestä syntyy kiinteitä ja vakiintuneita korvausperusteita. Tällöin käyttäjän tiedossa on jo etukäteen, minkä suuruisiin korvauksiin määrätty käyttäminen johtaa.

Yleisradiolähetysten edelleen lähettämistä maksettaviin korvauksiin ja niiden porrastamiseen vaikuttavat eri seikat. On perusteltua olettaa, että osapuolet ottavat korvauksista sopiessaan huomioon muun muassa kaapeliverkon liittymien lukumäärän tai eetterilähetysten vastaanottoalueen asukasmäärän, toiminnan välillisen tai välittömän ansiotarkoituksen, ohjelmakanavien lukumäärän sekä ohjelmien määrän ja tyypin. Myös jaettavan lähetysten alkuperälle voidaan antaa merkitystä tässä suhteessa. Mainitut seikat otetaan huomioon myös ratkaistaessa korvausky symyksiä välimiesmenettelyssä. Käytännössä lukuisia ohjelmakanavia koskeva korvausratkaisu porrastunee ohjelmakanavien lukumäärän ja niiden sisältämän ohjelmiston mukaan.

Eräitä korvausratkaisuja on sopimuspuhjalta jo syntynyt. Pyhävuoren lähettimellä tapahtuvan Ruotsin televisio-ohjelmien edelleen lähettämisen korvauksesta on 25 päivänä tammikuuta 1985 saatu aikaan kaikkien osapuolien välillä neuvottelutulos, jonka pohjalta lopulliset sopimukset tehdään. Norjassa on 21 päivänä joulukuuta 1984 vahvistettu välimiesmenettelyssä Ruotsin televisio-ohjelmien kaapelijakelusta maksettavan korvauksen suuruudeksi 50 Norjan kruunua kotitaloudelta vuodessa.

Radio- ja televisio-ohjelmien edelleen lähettämistä suoritettavien korvausten tilittäminen oikeudenhaltijoille edellyttää tekijänoikeuden valvontajärjestöltä kattavuuden lisäksi myös huo-

mattavia teknisiä valmiuksia. Korvausten tilittäminen edellyttää, että käytettävissä on tiedot lähetetystä suojatusta aineistosta sekä sen tekijöistä ja muista oikeudenhaltijoista. Yksityiskohtaisiin tietoihin ja tarkkoihin tilityssääntöihin pohjautuvasta tekijänoikeuksien hallinnoinnista on kotimaisia ja kansainvälisiä kokemuksia erityisesti musiikin alalta.

Ehdotettava järjestelmä asettaa tekijänoikeuden valvontajärjestölle huomattavan vastuun lain käytännön soveltamisessa. Järjestön tulee huolehtia myös ulkomaisten oikeudenhaltijoiden korvausvaatimuksista. Oikeudenhaltijoita edustavia järjestöjä on useita. Uusilla säännöksillä on syytä varmistaa se, että edelleen lähettämistä voi sopia ja korvausvaateita esittää vain yksi järjestö. Säännös on tarpeen sellaisen tilanteen välttämiseksi, missä useat eri järjestöt esittävät eri aikoina erisuuruisia korvausvaatimuksia samasta edelleen lähettämistä. Tehtyään yhden sopimuksen ja maksettuaan sen mukaiset korvaukset edelleenlähettäjä voi olla varma toiminnan lainmukaisuudesta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että järjestön tulee olla asianomaisen viranomaisen hyväksymä.

On hyviä perusteita odottaa, että olemassaolevat järjestöt pystyvät hoitamaan Suomessa edelleen lähettämiseen liittyvien oikeuksien ja korvausten hallinnoinnin. Kopiosto r.y:llä, Säveltäjien tekijänoikeustoimisto Teosto r.y:llä ja Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex r.y:llä on noin 20 000 valtakirjaa tai oikeuksien siirtosopimusta kotimaisilta oikeuksien haltijoilta. Johtimitse tapahtuvassa edelleen lähettämässä valtuuksien kanavointi yhdelle järjestölle on yleisradioyhtiöiden osalta järjestettävissä järjestön ja lähettäjäyritysten välisin yhteistyösopimuksin. Mahdollista on myös sopia siitä, mikä tai mitkä osapuolet hoitavat korvausten perintää ja tilitystä käytännössä.

Koko tekijänoikeus rakentuu laissa tunnustettujen henkilökohtaisten ja itsenäisten oikeuksien pohjalle. Näin ollen myös edelleen lähettämistä suoritettavat korvaukset tilitetään lähtökohtaisesti niihin oikeutetuille. Korvausten jakoperusteet ovat sovittavissa korvaukseen oikeutettujen kesken. Erimielisyyden sattuessa oikeuksien haltijat voivat turvautua esimerkiksi sopimukseen perustuvaan välimiesmenettelyyn.

Yksilölliset korvaustilitykset eivät kaikissa tapauksissa ole tarkoituksenmukaisia eivätkä edes mahdollisia. Korvausmäärät saattavat olla niin pieniä ja käytetty suojatun aineiston määrä niin

suuri, ettei henkilökohtaisten korvausten tilittäminen ole mielekästä.

Asianmukaisiin valtuuksiin pohjautuva kollektiivinen tekijänoikeuksien hallinnointi antaa mahdollisuuden sopia, että määrätty korvaukset tai jokin osa niistä käytetään tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin kansallisen kulttuurin ja luovuuden edistämiseksi. Näin ollen jakelukorvauksista osa voitaisiin sopimuksilla ohjata esimerkiksi uuden radio- ja televisio-ohjelmien tuotannon aikaansaamiseen. Tällaisella jakelukorvausten käytöllä olisi työllistävä vaikutus. Sillä olisi myös kulttuuripoliittista merkitystä tilanteessa, jossa saatavana on runsas ja kotimaiseen verrattuna ylivoimaisessa kilpailuasemassa oleva ulkomainen ohjelmatarjonta.

Tekijänoikeuden valvontajärjestöjen, Oy Yleisradio Ab:n ja valtion välillä on saavutettu neuvottelutulos ehdotettujen uusien säännösten mukaisten jakelukorvausten tilittämistä. Osa korvauksista ohjattaisiin jaettujen ohjelmien tekijänoikeuksien haltijoille henkilökohtaisina tilityksinä. Loppuosa korvauksista käytettäisiin radio- ja televisiokulttuurin edistämiseen. Kotimaisen ohjelmatuotannon tukeminen vaikuttaisi sekä ohjelmiston laatuun että määrään. Korvausvarojen hallinnointia hoitaisi opetusministeriön asettama toimielin, jossa olisivat edustettuina tekijänoikeuksien haltijat, Oy Yleisradio Ab ja valtio.

Ehdotettu edelleen lähettämistä koskeva kokonaisratkaisu merkitsee toisaalta tekijöiden, esittävien taiteilijoiden, yleisradioyritysten ja valokuvaajien oikeuksien rajoittamista ja toisaalta eräiden korvausoikeuksien tunnustamista. Sopimuslisenssiratkaisulla rajoitetaan erityisesti niiden oikeudenhaltijoiden oikeuksia, joita sopimuksen tehnyt järjestö ei edusta. Järjestön edustamien oikeudenhaltijoiden osalta välimiesmenettelyllä vahvistettu sopimuslisenssirajoitus kohdistuu lähinnä sopimusvapauteen. Tämä rajoitus on verrattain lievä, koska se koskee vain niitä tilanteita, joissa sopimukseen ei päästä. Oikeudenhaltijoille jää tässäkin tapauksessa oikeus korvaukseen. Voimassa olevassa tekijänoikeuslainsäädännössä on useita säännöksiä, joissa on muotoiltu tekijänoikeussuojan tasoa ottaen huomioon tärkeät yhteiskunnalliset edut, suojan käytännölliset toteuttamismahdollisuudet sekä tekijöiden oikeutettu suojan tarve. Ehdotetut rajoitussäännökset ovat tekijänoikeuden alan normaalin lainsäädäntökäytännön mukaisia.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Tekijänoikeuden avulla suojataan luovaa työtä sen kaikissa ilmenemismuodoissa. Tekijänoikeudella tarkoitetaan tekijälle kuuluvaa yksinomaista oikeutta määrätä teoksestaan. Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tekijän suostumus tarvitaan teoskappaleiden valmistamiseen sekä teoksen saattamiseen yleisön saataviin. Muun muassa teoksen esittäminen julkisesti — esimerkiksi radiossa, televisiossa tai kaapeliverkossa — on lainkohdassa tarkoitettua teoksen "saattamista yleisön saataviin" ja edellyttää siten tekijän suostumusta.

Luovan säveltaiteen alalla oikeuksien hallinnointi on kansainvälisesti pisimmälle kehitetty. Musiikin alalla saattaisi olla mahdollista sopia kattavasta edelleenlähettämisoikeuksista. Oikeuksien hallinnointi ulottuu lähes koko suojatun musiikin maailmanohjelmistoon. Suomessa Säveltäjäin tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. on solminut musiikin esitysoikeutta koskevat sopimukset kaapelilähetystoiminnan harjoittajien kanssa. Näissä sopimuksissa on toiminnan harjoittajille myönnetty myös oikeus välittää kotimaisiin yleisradiolähetyksiin sisältyvää suojattua musiikkia jakeluverkkoon liittyneille tilaajille. Sopimuksia on solmittu vuodesta 1975 alkaen ja ne kattavat kaikki kaapelilähetystoiminnan harjoittajat.

Minkään muiden oikeudenhaltijaryhmien kohdalla ei ole nykyisin olemassa vastaavaa käytäntöä tai vastaavia edellytyksiä jakelun sopimus pohjaiselle järjestämiselle.

Kaapelijärjestelmät soveltuvat erilaisten telepalveluiden ohella myös radio- ja televisio-ohjelmien jakamiseen.

Kansainvälinen suuntaus osoittaa, että radio- ja televisio-ohjelmien jakelu kaapeliverkoissa on jatkuvasti lisääntymässä kaapeloinnin myötä. Tähän vaikuttaa taloudellinen ja tekninen kehitys. Monissa maissa työllisyys- ja teollisuuspoliittisilla seikoilla on vaikutusta kaapeliverkkojen rakentamiseen. Kaapelointi on usein tarkoituksenmukainen ratkaisu myös ympäristön kannalta.

Suomessa verkkokehitystä jouduttaa taajamissa se, että rakennuskanta on suureksi osaksi varustettu yhteisantenneilla. Taloverkkoja voidaan verraten vähäisin muutoksin liittää laajempiin verkoihin. Uudet asuntoalueet kaapeloidaan jo rakennusvaiheessa.

2.2. Kansainvälisten sopimusten velvoitteet

Tekijänoikeus on erittäin kansainvälinen oikeudenala. Suomi on ratifioinut merkittävimmät kansainväliset tekijänoikeussopimukset, jotka ovat:

1) Bernin yleissopimus kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta vuodelta 1886 (SopS 3/63 ja 34/70),

2) yleismaailmallinen tekijänoikeussopimus vuodelta 1952 (SopS 25/63) sekä

3) vuonna 1961 tehty kansainvälinen yleissopimus esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyhtymien suojaamisesta (SopS 56/83); niin sanottu Rooman sopimus.

Näiden sopimusten nojalla Suomi on velvollinen myöntämään kansallisen kohtelun muista sopimusvaltioista peräisin olevalle suojatulle aineistolle. Suomessa edelleen lähetettävään aineistoon sovelletaan siten Suomen tekijänoikeuslain säädäntöä. Ulkomaisille tekijöille tulee lainsäädännössä antaa sama suoja kuin suomalaisille tekijöille.

Kansainvälisissä yleissopimuksissa on myös määräykset oikeudenhaltijoille myönnettävästä vähimmäissuojasta eli niistä oikeuksista, jotka sopimukseen liittyneen valtion vähintään on annettava muista sopimusvaltioista peräisin olevalle suojatulle aineistolle. Nämä vähimmäisoikeudet eivät koske asianomaisista sopimusvaltioista peräisin olevaa aineistoa; sopimukset eivät näin ollen periaatteessa estä kotimaisten oikeudenhaltijoiden oikeuksien rajoittamista lainsäädännöllä.

Keskeisin edelleen lähettämistä koskeva sopimusmääräys on Bernin sopimuksen 11 bis artikla. Sen 1 ja 2 kappale kuuluvat seuraavasti:

"1. Kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijöillä on yksinomainen oikeus sallia:

(i) teostensa lähettäminen radiossa tai niiden julkinen esittäminen muilla merkkien, äänien tai kuvien langattomaan lähettämiseen käytettävillä laitteilla;

(ii) teoksen radiolähetyksen julkinen toisintaminen langan avulla tai ilman sitä, milloin toisintaminen tapahtuu muun kuin alkuperäisen yhtiön toimesta;

(iii) teoksen radiolähetyksen julkinen toisintaminen kovaäänisellä tai muulla samankaltaisella merkkien, äänen tai kuvien siirtämiseen käytettävillä laitteilla.

2. Liittomailla on valta lainsäädännössään määrätä 1 kappaleessa mainittujen oikeuksien käyttämisen edellytykset, mutta näiden edellytys-

ten vaikutus rajoittuu yksinomaan niihin maihin, jotka ovat ne asettaneet. Ne eivät saa missään tapauksessa vaikuttaa tekijän aatteelliseen oikeuteen eikä hänen oikeuteensa saada kohtuullinen korvaus, minkä, jollei siitä ole sovittu, asianomainen viranomainen määrää.”

Kansainväliset sopimukset eivät aseta sopimus- tai pakkolisenssin käyttämiselle estettä. Lisenssi-järjestelmät täyttävät Bernin sopimuksen 11 bis artiklan vähimmäisvaatimukset, koska niissä ei puututa tekijän moraalisiin oikeuksiin eikä oikeuteen saada kohtuullinen korvaus. Sopimussisenssi-järjestelmä ei edellytä valtuuksien hankkimista ulkomaisilta oikeuksien haltijoilta tai heitä edustavilta järjestöiltä, koska yksi suomalainen järjestö solmii edelleen lähettämistä koskevat sopimukset sekä perii ja tilittää korvaukset. — Ainoa oikeus, johon sopimus- tai pakkolisenssi ei Suomen kannalta ole käytettävissä, on muista Rooman sopimuksen jäsenmaista olevien yleisradioyhtiöiden oikeus määrätä lähetystensä eetterijakelusta.

2.3. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

2.3.1. Valmisteluelimet

Radio- ja televisio-ohjelmien edelleen lähettämiseen liittyvät tekijänoikeuskysymykset ovat olleet laajan kansainvälisen valmistelun ja keskustelun kohteena.

Yhdistyneissä Kansakunnissa selvitystyö alkoi jo vuonna 1977. Sen tuloksena valmistui vuonna 1983 kaapelijakelua koskeva asiakirja *Annotated Principles of Protection of Authors, Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organisations in Connection with Distribution by Cable*. Asiakirjan periaatteet laadittiin hallitusten asiantuntijoiden yhteistyönä Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön Unescon, Kansainvälisen työjärjestön ILO:n ja Maailman henkisen omaisuuden järjestön WIPO:n piirissä. Periaatteet pohjautuvat kaapelijakeluoikeuksien järjestämiseen sopimuksilla ja tarvittaessa sopimuksia täydentävillä lisenssisäännöksillä.

Euroopan Neuvostossa on vuonna 1981 alkaneen työn pohjalta valmistunut kaksi merkittävää selvitystä kaapelijakelusta: *Intellectual Property Rights and Cable Distribution of Television Programmes* (1983) sekä *Television by Satellite and Cable* (1985). Parhaillaan on valmisteilla viimeksi mainitun raportin johtopäätösosaan

pohjautuva suositus Euroopan neuvoston jäsenvaltioille. Euroopan neuvoston selvityksissä sopimusratkaisut on asetettu ensisijaiseksi vaihtoehdoksi. Jos tähän ei käytännössä päästä, valtiot voivat harkita oikeuksia rajoittavien lisenssi-järjestelmien säätämistä.

Tuoreimpia radio- ja televisio-ohjelmien edelleen lähettämistä koskevia selvityksiä on *Euroopan yhteisön* (EC) piirissä kesällä 1984 valmistunut raportti *Television without Frontiers, Green Paper on the Establishment of the Common Market for Broadcasting, Especially by Satellite and Cable*. Sen perusteella on tarkoitettu valmistella Euroopan yhteisöön kuuluvien valtioiden lainsäädännön harmonisointia. Tavoitteena on rajoituksen ohjelmien vaihto jäsenvaltioiden kesken. Tekijänoikeusratkaisuksi ehdotetaan pakkolisenssiä eli oikeutta kohtuulliseen korvaukseen.

Kaapelijakelua on selvitetty myös *Pohjoismaissa*. Jakelukysymyksiä käsiteltiin aluksi radio- ja televisio-ohjelmien satelliittilähetystä koskevan selvitystyön yhteydessä. Satelliittijakelua tutkineen jatkoselvitystyöryhmän oikeudellinen asiantuntijaryhmä katsoi (NU A 1979:7F), että kaapelijakelua koskevat tekijänoikeuskysymykset tulisi ratkaista ensisijaisesti sopimuksin.

Pohjoismaiden ministerineuvoston asettama virkamiestyöryhmä julkaisi kaapelijakelua koskevan mietintönsä alkuvuodesta 1984 (Nabolands-TV i kabel, Videre sending av utenlandske radio og TV-program i kabel m.v. i Norden, NU 1983:12). Mietinnössä ehdotettiin ratkaisuksi vaihtoehtoisesti sopimus- tai pakkolisenssiä jake-lumaan laissa.

Alkusyksystä 1984 valmistui vuosien 1982—1984 Nordsat-selvitysvaiheen loppuraportti (NU 1984:8). Loppuraportin oikeudellisessa osassa viitataan satelliittilähetysten kaapelijakelun osalta edellä mainittuun tuoreeseen virkamiestyöryhmän mietintöön.

Yhteispohjoismaisen selvityksen jälkeen on *Norjassa* valmistunut radio- ja televisio-ohjelmien edelleen lähettämistä koskeva mietintö *Nabolands fjernsyn i kabel*, NOU 1984:25. Kansallisessa jatkotyönsä Norja on edennyt sopimussisenssilinjalla. Laki tekijänoikeuslain muuttamisesta on annettu kesäkuussa 1985. Uusien säännösten mukaan yleisradiolähetysten edelleen lähettämisestä sovitaan jakelijan ja asianomaisen ministeriön hyväksymän tekijänoikeuden valvontajärjestön kesken. Jollei sopimusta synny säädetyssä määräajassa, luvan myöntää ja sen ehdot vahvis-

taa jommankumman osapuolen vaatimuksesta kulttuuriministeriön asettama lautakunta.

Kaapelijakeluun liittyviä tekijänoikeuskysymyksiä käsiteltiin myös *Ruotsin* joukkoviestintäkomitean mietinnössä *Via satellit och kabel*, SOU 1984:65. Mietinnössä ei otettu kantaa ratkaisuvaihtoehtojen valintaan. Ruotsissa valmistellaan parhaillaan sopimussenssiin perustuvaa tekijänoikeuslain muutosesitystä. Ruotsin oikeusministeriö on julkaissut hallituksen esityksen muotoon laaditun muistion (Ds Ju 1985:7). Muistio vastaa monilta keskeisiltä osiltaan nyt käsillä olevaa hallituksen esitystä.

Tanskassa on toukokuussa 1985 annettu pakkolicenssiin pohjautuva laki tekijänoikeuslain muuttamisesta. Uusien säännösten mukaan sekä kotimaisten että ulkomaisten yleisradiolähetysten edelleen lähettäminen on sallittua ilman oikeuksien haltijoiden suostumusta. Lähettämisestä yli 25 liittymän kaapeliverkoissa tai etteritse on kuitenkin suoritettava korvaus, jonka suuruuden erimielisyyden sattuessa vahvistaa erityinen kulttuuriministeriön asettama lautakunta.

Suomessa radio- ja televisiolähetysten kaapelijakelua on selvittänyt opetusministeriön asettama tv-jakelutyöryhmä. Työryhmän mietintö julkaisiin opetusministeriön työryhmämuistioden sarjassa numerolla 1984:18. Mietintö sisälsi myös ehdotuksen vapaasti eteneviä aaltoja käyttäen tapahtuvan edelleen lähettämisen tekijänoikeudellisesta järjestämisestä (niin sanottu Lex Pyhävuori -ehdotus). Kaapelijakelun osalta työryhmä ehdotti vaihtoehtoisesti pakko- tai sopimussenssiä ja etterijakelun osalta pakkolicenssiä.

Asian oltua viestintäpoliittisen ministerivaliokunnan käsiteltävänä opetusministeriö asetti uuden työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus radio- ja televisio-ohjelmien kaapelijakelua koskevista tekijänoikeuslainsäädännön muutoksista opetusministeriön työryhmämuistion 1984:18 pohjalta. Työryhmä julkaisi muistionsa opetusministeriön työryhmämuistioden sarjassa numerona 1985:5. Työryhmä ehdotti yleisradiolähetysten edelleen lähettämisen järjestämistä pakkolicenssiin pohjautuvalla yleisellä jakeluvalla. Hallituksen esitys on laadittu tämän ehdotuksen pohjalta. Puhtaan pakkolicenssin sijasta on esityksessä kuitenkin nykyisten yksinoikeuksien osalta omaksuttu sopimussenssi, johon on liitetty vahva pakkoelementti välimiesmenettelyn muodossa.

2.3.2. Lausunnonantajat

Tv-jakelutyöryhmän mietinnöstä annetuissa lausunnoissa joko kokonaan tai osittain pakkolicenssin kannalla olivat suojatun aineiston käyttäjiä edustavat tahot, muun muassa Suomen Kaapelitelevisioliitto ry, Helsinki Televisio Oy, Sanoma Oy, MTV Oy ja Oy Yleisradio Ab. Sopimussenssiä puolsivat tekijänoikeuksien haltijoita edustavat järjestöt. Monet lausunnonantajat korostivat yhtenäisen tekijänoikeudellisen ratkaisun tarvetta edelleen lähettämisessä; kaapeli- ja etterijakelua ei tässä suhteessa pitäisi erottaa toisistaan.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutusta valtion tai kuntien talouteen eikä organisaatioon.

Yleisradiolähetysten jakamisesta suoritettavista korvauksista aiheutuu vähäisiä yksityistaloudellisia vaikutuksia. Korvausten maksamisesta ovat vastuussa yleisradiolähetysten jakajat. Kaapeliverkkojen osalta korvaukset rasittavat luonnollisesti viime kädessä verkkoihin liittyneitä kotitalouksia. Korvauksilla ei ole merkittävää vaikutusta elinkustannusindeksiin.

Korvausten suuruudesta sovitaan edelleenlähettäjien ja oikeudenhaltijoita edustavan järjestön välillä. Jollei korvaustasosta päästä sopimukseen, vahvistetaan korvausten suuruus välimiesmenettelyssä.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Alkuvuodesta 1984 valtioneuvosto teki periaatepäätöksen Pyhävuoren lähettimen rakentamisesta. Lähettimellä on tarkoitus lähettää edelleen Ruotsin television ohjelmia. Pyhävuoren lähettimen toimintaan liittyvät tekijänoikeuskysymykset oli alunperin tarkoitus ratkaista erikseen. Koska esitys koskee kaikkia yleisradiolähetysten samanaikaista edelleen lähettämistä vapaasti etenevillä radioaalloilla, tarve Pyhävuorta koskevaan erillisratkaisuun on poistunut.

Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys kaapelilähetystoimintaa koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksessä ehdotetaan, että kaapelijakelijoilla olisi velvollisuus eräiden kotimaisten yleisradiolähetysten jakeluun (niin sanottu

must carry -periaate). Jakeluvelvoitteen alaisten ohjelmien edelleen lähettäminen edellyttää tekijänoikeuslainsäädännön mukaisten suostumusten hankkimista. Nyt käsillä oleva tekijänoikeuslain muutosesitys ei poista jakeluvelvoitteen ja tekijänoikeuslainsäädännön välistä ristiriitaa, koska oikeudenhaltijoita edustavalla järjestöllä on periaatteellinen mahdollisuus olla solmimatta jakelua koskevaa sopimusta. Välimiesratkaisun saaminen saattaa kestää suhteellisen kauan ja jakeluvelvoitteen alaisten ohjelmien edelleen lähettäminen ennen päätöksen antamista on lainvastaista ja rangaistavaa.

Jakeluvelvoitteen ja tekijänoikeuden käsittämän yksinoikeuden välinen ristiriita on poistettavissa muuttamalla tekijänoikeuslakia pakkolisenssin pohjalta. Muutoksen jälkeen oikeudenhaltijoilla tai heitä edustavalla järjestöllä ei ole mahdollisuutta evätä lupaa edelleen lähettämiseen. Lakiteknisistä syistä tätä esitystä ja jakeluvelvoitteeseen liittyvää pakkolisenssisesitystä ei ole voitu yhdistää. Jakeluvelvoitteen alaisia lähetyksiä koskeva tekijänoikeuslain muutosesitys on tarkoitus antaa eduskunnalle välittömästi tämän esityksen tultua hyväksytyksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Tekijänoikeuslaki

22 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan 2 momentin säännöksiä kirjallisten ja sävellysteosten lähettämisestä ei sovellettaisi edelleenlähetystilanteissa. Pykälän 2 momentissa oleva sopimussisänsäätös jäisi näin ollen koskemaan ainoastaan ensimmäistä lähetysvaihetta. Kaikkien eri teoslajien samanaikaisista ja muuttamattomasti edelleen lähettämistä koskisivat uuden 22 a §:n säännökset. Muutos poistaa päällekkäisyyden 22 §:n 2 momentin ja ehdotettavan 22 a §:n välillä.

22 a §. Pykälän 1 momentti koskee vapaasti etenevillä radioaalloilla lähetettävään radio- tai televisiolähetykseen sisältyvää teosta. Radioaalloilla tarkoitetaan vapaasti eteneviä sähkömagneettisia aaltoja, joiden taajuus on pienempi kuin 3 000 GHz.

Ehdotettu säännös tulee sovellettavaksi vain julkistettuihin teoksiin. Teos katsotaan lain 8 §:n 1 momentin mukaan julkistetuksi, kun se on luvallisesti saatettu yleisön saataviin. Luvallisuus voi tässä yhteydessä perustua joko tekijän antamaan suostumukseen tai laissa olevaan lisenssi- tai muuhun rajoitussääntöön. Radiossa tai televisiossa lähetettävä teos tulee julkistetuksi viimeistään lähetysvaiheessa — tekijän luvatta lähetettyjä lähetyksiä eli piraattilähetyksiä lukuun ottamatta.

Radio- ja televisiolähetyksellä tarkoitetaan säännöksessä yleisön suoraan vastaanotettavaksi tarkoitettua radiolähetystä eli yleisradiolähetystä. Lähettäjäryityksen oikeuksia koskevassa 48 §:ssä radio- ja televisiolähetyksellä tarkoitetaan sekä kaapelilähetyksiä että vapaasti etenevillä radioaalloilla tapahtuvia lähetyksiä. Ehdotettu 22 a § koskee vain vapaasti etenevillä aalloilla lähetettävien yleisradiolähetysten edelleen lähettämistä.

Yleisradiotoiminta (broadcasting service) on määritelty kansainväliseen pikatiedotusyleissopimukseen (SopS 38/75) liittyvässä radio-ohjesäännössä. Edelleen lähetettävä yleisradiolähetyks voi olla peräisin maan päällä olevasta lähettimestä tai suoraan lähetettävästä yleisradiosatelliitista. Riippumatta siitä, pidetäänkö koodattuja yleisradiolähetyksiä radio-ohjesäännön mukaisina yleisradiolähetyksinä, sovelletaan 22 a §:ää koodattuihin lähetyksiin yleisradiotoiminnalle varatuilla taajuuksilla.

Ehdotettu säännös koskisi linkkiverkoissa tapahtuvien lähetysten tai välityssatelliittien kautta välitettyjen lähetysten edelleen lähettämistä vain, jos nämä linkitse tai välityssatelliitin kautta siirrettävät lähetykset ovat alunperin ja samanaikaisesti yleisön suoraan vastaanotettavissa (sivu 4, kuva 4). Tällöin edelleen lähetys siis katsotaan yleisradiolähetyksen jakeluksi.

Jos ohjelmat jaetaan ensin pelkästään linkitse tai välityssatelliitin kautta, säännös ei ole sovellettavissa. Näin välitettyjen ohjelmien lähettäminen kaapeliverkoissa kuuluu tekijänoikeuden perussääntöjen soveltamisalaan — kuten kaikki

alkuperäiset kaapelilähetykset. Välytysatelliitista tai linkistä saapuvan lähetyksen samanaikainen lähettäminen kaapeliverkossa rinnastuu esimerkiksi tallenteelta tapahtuvaan alkuperäiseen kaapelilähetykseen. Alkuperäisiin kaapelilähetyksiin nähden tekijän oikeudet eivät ole Bernin sopimuksen mukaan lainkaan rajoitettavissa.

Jos lukuisia suomalaisia tekijöitä edustava järjestö antaa luvan teoksen edelleen lähettämiseen, luvan saaja voi pykälän 1 momentin mukaan lähettää vastaavasti edelleen myös teoksen, jonka tekijää järjestö ei edusta. Ehdotettu säännös rajoittaa siten järjestön ulkopuolisten tekijöiden oikeuksia.

Edelleen lähettämällä tarkoitetaan säännöksessä sekä johtimitse että vapaasti etenevillä radioaalloilla tapahtuvaa edelleen lähettämistä. Tulkinta on yhdenmukainen lähettäjäjärjestyksen oikeuksia koskevassa 48 §:ssä omaksutun edelleen lähettämisen kanssa.

Jotta 1 momentissa oleva sopimuslisenssisäännös tulisi sovellettavaksi, tulee sopimusosapuolella olevan järjestön edustaa lukuisia suomalaisia tekijöitä. Lukuisuuden edellytys täyttyy, jos järjestö edustaa useita lähetyksessä käytettävien teosten oikeudenhaltijoiden ryhmiä sekä merkittävää osaa oikeudenhaltijoista kussakin ryhmässä. Välttämätöntä ei ole, että kaikki ajateltavissa olevat oikeudenhaltijaryhmät olisivat järjestössä edustettuina tai että kunkin oikeudenhaltijaryhmän tulisi kattaa esimerkiksi vähintään puolet alan suomalaisista tekijöistä. Riittävää on, että järjestö edustaa olennaista osaa radio- ja televisio-ohjelmissa tavallisesti käytettävien teosten ja suoritusten oikeudenhaltijoista ja että järjestöä siten voidaan kokonaisuuden kannalta pitää edustavana.

Bernin sopimuksen 11 bis artiklan mukaan edelleenlähetysoikeuksia rajoittavia lisenssisäännöksiä sovelletaan ainoastaan siinä maassa, jossa ne on annettu. Näin ollen ehdotetun 22 a §:n sopimuslisenssisäännöksiä sovelletaan vain Suomessa tapahtuvaan edelleen lähettämiseen.

Ehdotuksen mukaan sopimusosapuolella olevan järjestön tulee edustaa suomalaisia tekijöitä. Kysymyksessä on siis puhtaasti kansallinen järjestely. Järjestö voi halutessaan hankkia valtuuksia myös ulkomaisilta oikeudenhaltijoilta, mutta säännöksen soveltamisen kannalta tämä ei ole tarpeen. Joissakin tapauksissa ulkomaisten valtuuksien hankkiminen voi hyvän tekijänoikeuksien hallinnon kannalta olla kuitenkin suotavaa.

Oikeudenhaltijoita edustavan järjestön tulee olla opetusministeriön hyväksymä. Näin ei synny

epäselvyyttä siitä, minkä järjestön kanssa edelleen lähettämistä koskevat sopimukset solmitaan. Hyväksymispäätös voi olla määräaikainen ja siinä voidaan asettaa tarpeellisiksi katsottavia ehtoja.

Ehdotettu sopimuslisenssi tulisi sovellettavaksi vain silloin, kun edelleen lähettäminen tapahtuu samanaikaisesti alkuperäisen yleisradiolähetyksen kanssa ja sitä muuttamatta. Yleisradiolähetyksen muuttamista on esimerkiksi tekstityksen tai suullisen selostuksen lisääminen lähetykseen sekä uuden ohjelmayhdistelmän luominen useista yleisradiolähetyksistä.

Edelleen lähettäminen on tekijänoikeuslain 2 §:n mukaista julkista esittämistä. Edelleen lähettäminen on tekijänoikeudellisesti merkityksellistä ainoastaan silloin, kun vastaanottajana on yleisö. Yleisöksi katsotaan henkilöittäin määrittelemätön vastaanottajajoukko. Vapaasti etenevillä radioaalloilla tapahtuvat lähetykset täyttävät aina tekijänoikeudellisen julkisuuslisenssin kriteerin. Kaapeliverkoissa tapahtuva lähettäminen puolestaan on julkinen esitys, jos verkko on avoin — siihen voi periaatteessa liittyä kuka tahansa — tai jos verkko on laaja.

Rajanvedon helpottamiseksi on tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentissa annettu erityissäännös, jonka mukaan myös suurehkolle suljetulle piirille ansiotoiminnassa tapahtuva esittäminen on julkista esittämistä.

Se milloin on kysymys yleisölle tapahtuvasta edelleen lähettamisestä, jää soveltamiskäytännön varaan, kuten kaikki muukin esitysten julkisuuden rajanveto. On johdonmukaista, että käytäntö seuraa alkuperäisten kaapelilähetyksien yhteydessä omaksuttua rajanvetoa — niiltä osin kuin tällaista käytäntöä on Suomessa syntynyt. Säännöksen soveltamisrajana oleva kaapeliverkon liittymien tai vastaanottajien lukumäärä voidaan määrätä edelleen lähettämistä koskevassa sopimuksessa. Jos osapuolet ovat edelleen lähettämisen julkisuudesta eri mieltä, asia ratkaistaan välimiesmenettelyssä.

Ehdotus noudattaa suurelta osin kaapelilähetystoimintaa koskevassa hallituksen esityksessä omaksuttua rajanvetoa sääntelyn ulkopuolelle jätettävään yhteisantennitoimintaan. On kuitenkin selvää, että joissakin tapauksissa kaapelilähetystoimintaa koskevan lain soveltamisalan ulkopuolella oleva toiminta voi olla tekijänoikeudellisessa mielessä julkista.

Tekijöitä edustavan järjestön ja edelleen lähettäjän välisessä sopimuksessa sovitaan edelleen lähettämisen ehdoista. Nämä ehdot tulevat vastaavasti sovellettaviksi myös niihin tekijöihin,

joita järjestö ei edusta. Jos sopimuksessa on esimerkiksi pidätetty tekijöille oikeus kieltää teostensa edelleen lähettäminen, kiello-oikeus ulottuu myös järjestön ulkopuolisiin tekijöihin.

Korvauksen osalta on pykälän 2 momenttiin otettu viittaus 11 a §:n 2 ja 3 momenttiin. Mitä järjestö on mahdollisesti määrännyt edelleen lähettämisestä suoritettavien korvausten jakamisesta järjestön edustamille tekijöille tai käyttämisestä kyseisten tekijöiden yhteisiä tarkoituksia varten, on siten vastaavasti sovellettava tekijöihin, joita järjestö ei edusta. Jos järjestön antamat määräykset eivät tuota järjestön edustamille tekijöille oikeutta henkilökohtaiseen korvaukseen, järjestön ulkopuolisilla tekijöillä on kuitenkin oikeus vaatia henkilökohtainen korvaus. Korvausvaatimus on tehtävä järjestölle todistettavasti kahden vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona edelleen lähettäminen on tapahtunut.

45 §. Pykälän 3 momenttiin otettavalla viittauksella ulotetaan 22 a §:n soveltaminen esittävien taiteilijoiden eläviä esityksiä sisältävien radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettämiseen.

47 a §. Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 47 a §, jossa säädetään esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien oikeudesta saada korvaus äänitallenteelta tapahtuvan yleisradiolähetysten edelleen lähettämisestä. Säännös vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevaa 47 §:ää, joka koskee alkuperäisiä yleisradio- ja kaapelilähetystyksiä. Korvausoikeus koskisi niitä esityksiä ja äänitteitä, joiden suoja-aika on voimassa edelleen lähettämisen tapahtuessa. Suoja-ajan pituus on kaksikymmentäviisi vuotta tallennusvuodesta. Korvaukset kanavoitaisiin 22 a §:ssä mainitun järjestön välityksellä, jotta edelleen lähettäjä voisi sopia kaikista edelleen lähettämiseen liittyvistä kysymyksistä keskitetysti yhden osapuolen kanssa. Korvausoikeuden vanhenemisajaksi ehdotetaan kahta vuotta, kuten tekijöidenkin kohdalla.

48 §. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus 22 a §:ään johtimitse tapahtuvan edelleen lähettämisen osalta. Näin ollen 22 a §:ssä mainitun järjestön antama suostumus kattaisi myös alkuperäisen lähettäjäyhteyden oikeudet, kun on kysymys ohjelmien edelleen lähettämisestä kaapeliverkoissa. Yleisradioyhtiön oikeus korvaukseen toteutettaisiin samoin kuin 22 a §:ssä on ehdotettu tekijöiden osalta.

Yleisradioyhtiön oikeuteen lähetysensä edelleen lähettämiseen vapaasti etenevillä radioaalloilla ei ehdoteta muutoksia. Kotimaisten ja muista Rooman sopimukseen kuuluvista maista olevien yleisradioyhtiöiden suostumus edelleen

lähettämiseen etteritise olisi siten edelleen tarpeen.

Suotavaa on, että yleisradioyhteyden suostumus edelleen lähettämiseen järjestettäisiin asianmukaiset valtuudet sisältävin yhteistyösopimuksin 22 a §:ssä tarkoitettun järjestön kanssa.

54 §. Pykälän 1 momentti ehdotetaan lakiteknisistä syistä jaettavaksi neljään alakohtaan. Momentin ensimmäiseen kohtaan ehdotetaan otettavaksi viittaus 47 a §:ssä tarkoitettuun korvaukseen. Tällaista korvausta koskevat erimielisyydet ratkaistaan välimiesmenettelyssä siten kuin asetuksella säädetään. Välimiehet voivat siten ratkaista korvausvelvollisuuden syntymistä ja korvauksen suuruutta koskevat kysymykset. Ehdotus on yhdenmukainen voimassa olevien pakkolisenssisäännösten mukaisten korvausten ratkaisumenettelyn kanssa.

Pykälän 1 momentin neljännen alakohdan mukaan välimiehet ratkaisevat erimielisyyden sattuessa myös kysymyksen 22 a §:ssä tarkoitettun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista. Välimiehet perustavat edelleen lähettämistä koskevan ratkaisunsa siihen, minkä he katsovat oikeuden ja kohtuuden vaativan. Välimiesten myöntämällä luvalla on pykälän ehdotettun 3 momentin mukaan vastaava sopimuslisenssivaikutus kuin suoraan 22 a §:n nojalla myönnettyä luvalla. — On periaatteessa myös mahdollista, että välimiehet päätyvät kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen siihen, että lupaa ei määrättyssä tapauksessa myönnetä.

1.2. Laki oikeudesta valokuvaan

10 §. Voimassa olevassa 10 §:ssä on jo nykyisin valokuvan näyttämistä televisiolähetyksissä koskeva pakkolisenssi.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se koskisi vain ensimmäistä lähetysvaihetta. Muutos poistaa päällekkäisyyden 1 momentin ja ehdotettavan 2 momentin välillä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jolla rajoitetaan valokuvaajan yksinomaista oikeutta määrätä vapaasti etenevillä radioaalloilla lähetettävään televisiolähetykseen sisältyvän valokuvan edelleen lähettämisestä. Samanlaisesti alkuperäisen lähetksen kanssa ja lähetystä muuttamatta saa siihen sisältyvän valokuvan lähettää edelleen suoraan 2 momentin nojalla. Valokuvaajalla on edelleen lähettämisestä oikeus korvaukseen. Korvaus maksetaan tekijänoikeuslain 22 a §:ssä tarkoitettun järjestön välityksellä.

Korvausoikeus vanhennee kahdessa vuodessa edelleenlähetyksen päättymisestä, kuten muidenkin oikeudenhaltijoiden vastaava oikeus.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan saatettaviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

tekijänoikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/61) 45 §:n 3 momentti, 48 §:n 3 momentti sekä 54 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 45 §:n 3 momentti 27 päivänä heinäkuuta 1984 annetussa laissa (578/84) sekä 48 §:n 3 momentti ja 54 §:n 1 ja 3 momentti 8 päivänä kesäkuuta 1984 annetussa laissa (442/84), sekä

lisätään 22 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 22 a ja 47 a § seuraavasti:

22 §

Mitä 2 momentissa on säädetty, ei sovelleta radio- tai televisiolähetykseen sisältyvän teoksen edelleen lähettämiseen samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa lähetystä muuttamatta.

22 a §

Jos opetusministeriön hyväksymä lukuisia suomalaisia tekijöitä edustava järjestö on antanut luvan siihen, että vapaasti etenevillä radioaalloilla lähetettävään radio- tai televisiolähetykseen sisältyvä teos saadaan sovitulla ehdoilla lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa lähetystä muuttamatta, luvan saaja voi luvan mukaisin ehdoin vastaavasti lähettää edelleen sellaisenkin lähetyksen sisältyvän teoksen, jonka tekijää järjestö ei edusta.

Mitä 11 a §:n 2 ja 3 momentissa on säädetty teoksen kappaleiden valmistamisesta, järjestöstä ja tekijästä sovelletaan vastaavasti 1 momentissa tarkoitettuun edelleen lähettämiseen, järjestöön ja lähetykseen sisältyvän teoksen tekijään.

5 luku

Eräät tekijänoikeutta lähellä olevat oikeudet

45 §

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteeseen

seen ottamiseen, saattamiseen yleisön saataviin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä 3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20 ja 21 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 22 a, 26 a—26 h ja 27—29 §:ssä sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

47 a §

Jos 46 §:ssä tarkoitettua laitetta on käytetty vapaasti etenevillä radioaalloilla lähetettävässä radio- tai televisiolähetyksessä, joka lähetetään edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti ja muuttamattomana, esittävällä taiteilijalla ja laitteen valmistajalla on edelleen lähettämisen oikeus korvaukseen. Korvaus voidaan maksaa ainoastaan 22 a §:ssä tarkoitetun järjestön välityksellä. Jollei korvausta vaadita todisteellisesti kahden vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona oikeus korvaukseen on syntynyt, oikeus korvaukseen raukeaa.

48 §

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 20 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty. Lisäksi lähetyksen johtimitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovelletaan vastaavasti, mitä 22 a §:ssä on säädetty.

54 §

Asia ratkaistaan erimielisyyden sattuessa välimiesmenettelyssä siten kuin asetuksella säädetään, milloin kysymys on:

1) 14 §:n 2 momentissa, 16 §:n 2 momentissa, 22 §:n 2 momentissa, 47 §:n 1 momentissa tai 47 a §:ssä tarkoitetusta korvauksesta;

2) 11 a §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista, jos asia koskee kappaleiden valmistamista opetustoiminnassa käytettäväksi;

3) 17 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista, jos asia koskee opetustarkoituksessa

valmistettuun ja lähetettyyn ohjelmaan sisältyvän teoksen kappaleiden valmistamista; sekä

4) 22 a §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista.

— — — — —
Tämän pykälän nojalla annetulla luvalla on sama vaikutus kuin 11 a, 17 tai 22 a §:ssä tarkoitetulla luvalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

2.

Laki

oikeudesta valokuvaan annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan oikeudesta valokuvaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun lain (405/61) 10 § näin kuuluvaksi:

10 §

Asetuksella säädettävä suomalainen televisioyrittäjä saa korvausta vastaan näyttää julkistettua valokuvaa, jollei valokuvaaja ole kieltänyt näyttämistä tai jollei muutoin ole erityistä aihetta olettaa hänen vastustavan sitä. Mitä tässä momentissa on säädetty, ei koske 2 momentissa tarkoitettua edelleen lähettämistä eikä elokuvaa.

Vapaasti etenevillä radioaalloilla lähetettävään televisiolähetykseen sisältyvän valokuvan saa lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi saman-

aikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa lähetystä muuttamatta. Valokuvaajalla on edelleen lähettämistä oikeus korvaukseen. Korvaus voidaan maksaa ainoastaan tekijänoikeuslain 22 a §:ssä tarkoitetun järjestön välityksellä. Jollei korvausta vaadita todisteellisesti kahden vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona oikeus korvaukseen on syntynyt, oikeus korvaukseen raukeaa.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Kaarina Suonio*

1.

Laki

tekijänoikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/61) 45 §:n 3 momentti, 48 §:n 3 momentti sekä 54 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 45 §:n 3 momentti 27 päivänä heinäkuuta 1984 annetussa laissa (578/84) sekä 48 §:n 3 momentti ja 54 §:n 1 ja 3 momentti 8 päivänä kesäkuuta 1984 annetussa laissa (442/84), sekä
lisätään 22 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 22 a ja 47 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

Mitä 2 momentissa on säädetty, ei sovelleta radio- tai televisiolähetykseen sisältyvän teoksen edelleen lähettämiseen samanaikaisesti alkuperäisen lähetysten kanssa lähetystä muuttamatta.

22 a §

Jos opetusministeriön hyväksymä lukuisia suomalaisia tekijöitä edustava järjestö on antanut luvan siihen, että vapaasti etenevillä radioaaltoilla lähetettävään radio- tai televisiolähetykseen sisältyvä teos saadaan sovitulla ehdoilla lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti alkuperäisen lähetysten kanssa lähetystä muuttamatta, luvan saaja voi luvan mukaisin ehdoin vastaavasti lähettää edelleen sellaisenkin lähetykseen sisältyvän teoksen, jonka tekijää järjestö ei edusta.

Mitä 11 a §:n 2 ja 3 momentissa on säädetty teoksen kappaleiden valmistamisesta, järjestöstä ja tekijästä, sovelletaan vastaavasti 1 momentissa tarkoitettuun edelleen lähettämiseen, järjestöön ja lähetykseen sisältyvän teoksen tekijään.

5 luku

Eräät tekijänoikeutta lähellä olevat oikeudet

45 §

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteeseen ottamiseen, saattamiseen yleisön saataviin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä

Tässä pykälässä tarkoitettuun esityksen laitteeseen ottamiseen, saattamiseen yleisön saataviin ja siirtämiseen on vastaavasti sovellettava, mitä

Voimassa oleva laki

3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20 ja 21 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 26 a—26 h, 27—29 §:ssä sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

Ehdotus

3 §:ssä, 11 §:n 1—3 momentissa, 12 §:n 2 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 17, 20 ja 21 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 22 a, 26 a—26 h ja 27—29 §:ssä sekä 41 ja 42 §:ssä on säädetty.

47 a §

Jos 46 §:ssä tarkoitettua laitetta on käytetty vapaasti etenevillä radioaalloilla lähetettävässä radio- tai televisiolähetyksessä, joka lähetetään edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti ja muuttamattomana, esittävällä taiteilijalla ja laitteen valmistajalla on edelleen lähettämisestä oikeus korvaukseen. Korvaus voidaan maksaa ainoastaan 22 a §:ssä tarkoitetun järjestön välityksellä. Jollei korvausta vaadita todisteellisesti kahden vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona oikeus korvaukseen on syntynyt, oikeus korvaukseen raukeaa.

48 §

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 20 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on vastaavasti sovellettava, mitä 11 §:n 1—3 momentissa, 14 §:n 1 momentissa, 20 ja 21 §:ssä sekä 22 §:n 1 momentissa on säädetty. Lisäksi lähetyksen johtimitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovelletaan vastaavasti, mitä 22 a §:ssä on säädetty.

54 §

Kysymys 14 §:n 2 momentissa, 16 §:n 2 momentissa, 22 §:n 2 momentissa tai 47 §:n 1 momentissa tarkoitetusta korvauksesta, 11 a §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista, milloin asia koskee kappaleiden valmistamista opetustoiminnassa käytettäväksi sekä 17 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista, milloin asia koskee opetustarkoituksessa valmistettuun ja lähetettyyn ohjelmaan sisältyvän teoksen kappaleiden valmistamista, ratkaistaan erimielisyyden sattuessa välimiesmenettelyssä siten kuin asetuksella säädetään.

54 §

Asia ratkaistaan erimielisyyden sattuessa välimiesmenettelyssä siten kuin asetuksella säädetään, milloin kysymys on:

1) 14 §:n 2 momentissa, 16 §:n 2 momentissa, 22 §:n 2 momentissa, 47 §:n 1 momentissa tai 47 a §:ssä tarkoitettua korvauksesta;

2) 11 a §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista, jos asia koskee kappaleiden valmistamista opetustoiminnassa käytettäväksi;

3) 17 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista, jos asia koskee opetustarkoituksessa valmistettuun ja lähetettyyn ohjelmaan sisältyvän teoksen kappaleiden valmistamista; sekä

4) 22 a §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista.

Tämän pykälän nojalla annetulla luvalla on sama vaikutus kuin 11 a tai 17 §:ssä tarkoitettulla luvalla.

Tämän pykälän nojalla annetulla luvalla on sama vaikutus kuin 11 a, 17 tai 22 a §:ssä tarkoitettulla luvalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

2.

Laki**oikeudesta valokuvaan annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan oikeudesta valokuvaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun lain (405/61) 10 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

10 §

Asetuksella määrättävä suomalainen televisioyritys saa korvausta vastaan näyttää julkistettua valokuvaa, jollei valokuvaaja ole kieltänyt näyttämistä tai jollei muutoin ole erityistä aihetta olettaa hänen vastustavan sitä. Mitä nyt on sanottu, ei koske elokuvaa.

Ehdotus

10 §

Asetuksella *säädetty* suomalainen televisioyritys saa korvausta vastaan näyttää julkistettua valokuvaa, jollei valokuvaaja ole kieltänyt näyttämistä tai jollei muutoin ole erityistä aihetta olettaa hänen vastustavan sitä. Mitä *tässä momentissa* on *säädetty*, ei koske 2 *momentissa* tarkoitettua edelleen lähettämistä eikä elokuvaa.

*Vapaa*sti etenevillä radioaalloilla lähetettävään televisiolähetykseen sisältyvän valokuvan saa lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa lähetystä muuttamatta. Valokuvaajalla on edelleen lähettämistä oikeus korvaukseen. Korvaus voidaan maksaa ainoastaan tekijänoikeuslain 22 a §:ssä tarkoitetun järjestön välityksellä. Jollei korvausta vaadita todisteellisesti kahden vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona oikeus korvaukseen on syntynyt, oikeus korvaukseen raukeaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .